Kazinczy Gábor kiállítása

Guernicányi fájdalom

A szarvas homlokán távcsöves puska célkeresztje, nyomában farkasok. A kutya nyakán lánc, melyet a szabadságvágy pattanásig feszít. A birka fejét mint guillotine keretezi az akol lecsapodó ajtaja. A sasmadár óriási szárnya alatt bajuszos, madéfalvi arcok. Éjjeli bagoly virraszt s a marionettbábu alakja mozdulatlanul magasodik, mintha attól kellene tartani, egyszercsak túlnő mozgatóján. Az igából kitörni vágyó ló kötőfékét erős kéz fogja. Fejek, akasztófa, keresztek. Falhoz állított arctalanok, afféle fáslival bepolyált múmiahősök. Talán Picasso Guernicáján sem gyülekezett össze ennyi vicsorgó fogakkal teli száj, ennyi görcsösen kapaszkodó kéz, ennyi gyötrelmes arc, ennyi fájdalom.

Kazinczy Gábor drámaian fekete grafikáiból rendezett kiállítás: memento. Egy olyan történelmi koré, melyről az alkotó — velünk együtt — néhány hétig azt hihette, hogy örökre vége. Egy kor. Egy Európában nem európai módon létező ország, egy nem saját országában, de saját szülőföldjén élő nemzet kiáltása. Picasso mellett, Vajda Lajost is megidézik ezek a rézkarcok, tollrajzok, monotypiák. Azt a Vajda Lajost, aki egy gyilkos korban szintén egy megkínzott nép, egy fajnak kikiáltott népcsoport, szelid, birkatürelmű munkaszolgálatosaként robbantotta oda fájdalmát szálkásan, feketén a csomagolópapír íveire.

Kazinczy Gábor temesvári magyar. Az ottmaradottak közül való. A széphalmi kúria nagy költőjének egyenesági leszármazottja. JATE-klubbeli kiállítás képei a költészet, a ballada, a dráma olyan vizuális lenyomatai, melyek nemcsak a megélt poklok élményeiről közvetítenek hitelesen, de kifinomult intellektusról, képzőművészeti kultúráról is árulkodnak. Kazinczy jól ismeri a realizmus, a szürrealizmus formanyelvét, az expresszív, a szimbolikus kifejezési formákat és a színtiszta absztrakciót is. Otthon van az epikus hangnemben, de nem téved be, a sokszor oly csábító illusztráció zsákutcájába. Szimbolikus, allegóriákban megfogalmazott üzeneteit ha lelkünkkel megtapintjuk, érezzük benne a kiszolgáltatottság dühének csöndes fájdalommá kövesült látványfolyamát.

A kiéheztetett farkasokról, a trófeákat, koponyákat gyűjtő orvvadászokról, a marionettbábukat mozgató láthatatlan kényúrról, a székely-Dózsa szellemét, a bőrbe kötött csatos Bibliát elégető, kisstílű gyújtogatóról, a lánccal kikötözött kutya sintér kezű, a lovát medvetúlerővel megzabolázó gazdáról, a rémült, révült tekintetű, meggyalázott ember korlátlan hatalmú, disznófejű, önmagát Istennek képzelő nagyuráról üzen ez a kiállítás.

Üzen a Cantata profana elcsatangolt és hontalanná vált szarvasfiaival, a félig lerombolt ház ajtajából ránktekintő, otthon maradt öregekkel. A guernicányi borzalmakat megélt, s még úgy lehet még megélő áldozatokkal.

Pacsika Emília

Próbapipőke

Színházi riport

Kezek — I. „Énekelj csak, lányom, Isten áldásával!" Szakály Péter (Alidoro) és Szonda Éva (Hamupipőke)

Öreg színházi rókák esküsznek rá, hogy amint belépnek a házba, azonnal tudják, mi újság, milyen a hangulat. A portás köszönéséből, mintegy. Saját öregrókaságom iránt táplált erős szkepszissel fordultam be kedden délelőtt a szegedi színház művészbejáró felőli oldalára. Vajon mennyit fogok megérezni a hangulatból?

A vitrinekben elhelyezett képek, plakátok előtt néhány közepesen elegáns ember téblából. Láthatóan nem dolgozni jöttek. *Rossini* mesevígoperájának, a *Hamupipőkének* lesz a bemutatója négy nap múlva, s a rendező, *Békés András* meghirdette a *„nyitott színházat"*: jöjjön be bárki a próbára. *„A művészeknek nagyon fontos, hogy megtanuljanak bánni a publikummal, megismerjék a reakcióit. A közönség pedig mindig remekül viselkedik"* — nyilatkozta a rendező, aki most a bejáró melletti padon ücsörög, beszélget. Békést nem lehet eltéveszteni: hófehér haj, hófehér nadrág, koromfekete ing és zakó. Mintha őt magát is jelmeztervező álmodta volna. Beszélgetőtársa háttal ül, mégis hamar felismerem. *Grégor József* terebélyesedik ott, most még mint a társulat vezetője, este az opera egyik főhőse, Don Magnifico. Előttük öltönyös fiatalember áll, csontkeretes szemüvegben. Őt nem ismerem, de ha ilyen fontos emberekkel tárgyal, nem lehet akárki. Később megtudom, helyesen tippeltem: *Kocsár Balázs* vendégkarmester.

Fotóriporterünk jön elém, s megnyugtat, hogy a próba csak fél 11-kor kezdődik, még nincs kész valami. Ő most nem tud végig maradni, majd este visszajön — mondja.

Némi séta és fél óra után belépünk a nézőtérre. A díszlet áll, a világítás teljes, nosza, lehet dolgozni! A bohókásan eklektikus építmény, középen emelvény, lépcsősorral, s minden oldalon különböző oszlopok dülöngélnek körülötte. Nem, nem a műszak hibája, így képzelte a tervező, *Menczel Robert*. A színpad két oldalán pedig — a többi elemtől eltérő stílben — két-két sor szék. Gyanúsan méregetem: ez nem a díszlethez tartozik. Sejtésem hamar beigazolódik. *Szakály Péter*, amint megpillant, határozott hangon, ellentmondást nem tűrő mozdulatokkal invitál: *„A mélyen tisztelt közönséget ide kérjük, a színpadra!"* Mit tehetnék, fölkászálódom. Kicsit vakítanak a reflektorok, de azért élvezem a dolgot. Sose néztem még előadást a színpadról. Shakespeare jut eszembe, akinek korában a színpadon voltak a legelőkelőbb, a nemesek számára fenntartott helyek. Nincs sok időm büszkélkedni: Békés „tanár úr" már a színpadon álldogál, lassan beszállingóznak a szereplők is, immár teljes pompában. Fotográfusunknak tetszik a dolog, buzgón csattogtatja gépét.

Aztán lassacskán megkezdődik a próba. Most még nem zenekarral, *Molnár László* egy szál zongorának (no meg az énekeseknek) vezényel.

Szakály (Alidoró), mint varázsló a színpad közepére megy. Még nincs varázsereje teljében, néhány trükk késik, hiszen csak most gyakorolják be a díszletmozgatás technikáját. Lemegy az első jelenet, Hamupipőke áriája következik. *Szonda Éva* váratlan helyen jelenik meg. Énekelni kezd, de mi van a hangjával? Csak most fedezem föl: ő pusztán tátog, s a szólamot a zongora mellől az egyik korrepetitor „szinkronizálja" csengő baritonján. Az énekesnő nem teljesen egészséges, ezért kíméli a hangját. A színházaiknak ez megszokott eljárás, a kívülállót azonban mindig megmosolyogtatja.

Váratlanul Gregor oson föl a színpadra civilben — a darab megy tovább —, s egy drapériát megigazít. Lenéz a közönségre: *„Oké!"*

Békés András többször leállítja a próbát, és utasít, kér, változtat. *„Tudja, hogy a szentimentalizmust irtom!* — szól a címszereplőhöz egy kissé érzelmesre sikerült gesztus után. — *Nézzen a jövőbe! Az a legjobb! Abból semmi baj nem lehet! Legjobb, ha a jövőbe néz!"* Szakály Pétert arra kéri, hogy ebben a jelenetben hajlottan járjon. *„Ellustult a derekad?"* — érdeklődik. *„Oké, már emlékszem"* — int vissza a basszista, aki mindkét szereposztásban alakítja a figurát. Valtótársa, *Kővári Csaba* ugyanis lebetegedett, s — milyen fura fintora a sorsnak — épp a dereka fáj. Lumbágó gyötri. Egyébként is sok a beteg. Szonda Évát már említettem, s *Gyimesi Kálmán* is éppen csak felgyógyult tüdőgyulladásából.

Egy gesztus nem tetszik Békésnek. *„Te mondtad, hogy így csináljam!"* — védekezik a szereplő. *„Lehet, hogy én mondtam* — így a rendező —, *de ez egy marhaság, úgyhogy felejtsd el, légy szíves!"*

A művészek remekül szórakoznak, amikor először meglátják egymást kosztümben. *„Úgy nézel ki, mint nagyanyám, amikor zsoké volt"* — biztatja Gyimesi a Dandinit éneklő *Altorjay Tamást*. A fiatal énekesnek ez az első igazi főszerepe. Békés András bőven magyaráz neki. Az áriája közben is megszakítja. *„Te most nagyon el akarsz mesélni nekünk valamit: nyugodtan hajolj előre egy kicsit, nézz a közönségre! Tekinteted legyen!* — ismétli sokadszor. Altorjay ismét nekigyürkőzik. *„Na látod, mindjárt sokkal jobb. Jobban is énekelsz!"* — dicséri a rendező.

Az esti próba már jobban hasonlít egy előadásra, kevesebb a leállás, zenekar is van. A másik szereposztás kissé más figurákat is jelent, mindenkinek a testére szabottan. A délelőttiek pedig szinte kivétel nélkül ott ülnek a nézőtéren, nézve tanulják a rendezést. Az egyik kisebb szünetben Gyimesi szelíd erőszakkal bemutat Kocsár Balázsnak. *„Beszélgessetek!"* — adja ki a maga rendezői instrukcióját. Mit tehetnénk, mindketten kissé meglepve kivonulunk a folyosóra.

— *Úgy tudom, nem túl sok operát vezényeltél eddig...*

Kezek — II. Gregor igazgat. „Jó lesz?"

Nincs teljesen megelégedve a két testvér hiúságával. *„Jöjjenek nyugodtan teljesen előre* — mondja *Bajtay Horváth Ágotának* és *Bálint Ilonának. — Nem a lelkük fontos, hanem a szemük; az, hogy Engem! Engem! Engem! Engem!"* Bajtay egy dühös pillanatában úgy rúg szegény Ramiro *(Réti Csaba)* felé, mint holmi női Bruce Lee. A tenorista nem ijed meg, bizonyára begyakorolták a mozdulatot.

— Olyannyira nem, hogy ez az első operadirigálásom! Eddig csak zenekari koncerteken léptem föl.

— *A tapasztalatok?*

— Kicsit izgultam tőle, de nagyon megtetszett. Egyre jobban élvezem!

— *Ez a rendezés pedig nem éppen egy kezdőnek való. Hol a színfalak mögött, hol a magasban, hol a hátad mögött énekelnek...*

— Hát, ez elsősorban az énekeseknek jelent problémát. Én az árokban beintek, ők pedig valahogy csak meg tudják ezt látni.

— *Ez csak flört volt az operaműfajjal, vagy esetleg egy hosszabb szerelem kezdete? A jövő évadot hirdető táblán láttam valamit...*

— Az még nagyon távoli, várjuk meg a bemutatót! A próbákon úgy érzem, jól dolgozunk együtt, de hát azt csak a közönség döntheti el, hogyan tudok operát vezényelni.

Döntés: szombaton este héttől, illetve már csütörtökön délelőtt a nyugdíjasbérlet nyilvános főpróbáján. Kritika is természetesen csak a bemutató után. Ám a próbák alapján annyit talán előlegezhet a színházi hírlapíró: az előadást pompás mulatságként melegen ajánlja:

Márok Tamás,
Nagy László képeivel

Kezek — III. „Új megoldásokat!" Békés András

Ifjú matematikusok versenye

A matematika tagozatos Makkosházi Általános Iskolában rendezett természettudományos hét keretében ifjú matematikusok vetélkedtek. A tanulmányi versenyt — melyen Csongrád megye 36 iskolájából 160 felső tagozatos tanuló vett részt — *dr. Szendrei János* tanszékvezető főiskolai tanár értékelte. A végeredményt az alábbiakban közöljük; (Zárójelben a tanulók iskolája és felkészítő tanáruk neve olvasható.) az első helyezést elért tanulók — a megyei művelődési osztály szervezésében — balatoni jutalomtáborozáson vesznek részt.

Nem tagozatos 5. osztályosok: 1. *Papp Dániel* (Rózsa F. Ált. Isk. Szeged, Varga Edit), 2. Várkonyi Ágnes (Tarján IV. Sz. Ált. Isk. Szeged, Soós Edit), 3. Nárai László (Gagarin Ált. Isk. Szeged, Farkasinszki Sándor).

Tagozatos 5. osztályosok: 1. *Csicsvári Attila* (Béke U. Ált. Isk. Szeged, Szegfű Lászlóné), 2. Fábián Nagy Szabolcs (Hámán Kató Ált. Isk. Szentes, Debreceni Katalin), 3. Lakatos Tóth Andor (Kertvárosi Ált. Isk. Hmvhely, Varga Magdolna).

Nem tagozatos 6. osztályosok: 1. *Doró Péter* (JGYTF 2. Sz. Gyakorló Szeged, Maróthi Lászlóné), 2. Matuz Mária (Mező I. Ált. Isk. Szeged, Kothencz Jánosné), 3. Tokodi Ildikó (Gagarin Ált. Isk. Szeged, Szél Pálné Szörfi Edit).

Tagozatos 6. osztályosok: 1. *Almási Attila* (Kossuth Lajos Ált. Isk. Csongrád, Urbán Györgyné), 2. Balogh Mónika (Béke Utcai Ált. Isk. Szeged, Melega Jánosné), 3. Sarusi Illés (Kossuth L. Ált. Isk. Csongrád, Urbán Györgyné).

Nem tagozatos 7. osztályosok: 1. *Rigó Zsuzsa* (Tarján IV. Sz. Ált. Isk. Szeged, Soós Edit), 2. Zsarkó Róbert (JGYTF 2. sz. Gyak. Szeged, Konfár László), 3. Herman Tamás (Madách Ált. Isk. Szeged, Tábori Jánosné).

Tagozatos 7. osztályosok: 1. *Tookos Ferenc* (Köztársaság Téri Ált. Isk. Szentes, Dancsó János), 2. Szalay Miklós (Radnóti M. Gimn. Szeged, Vince István), 3. Nagyillés Béla (Köztársaság Téri Ált. Isk. Szentes, Dancsó János).

Nem tagozatos 8. osztályosok: 1. *Bárdos Kata* (Tarján IV. Sz. Ált. Isk. Szeged, Márta Katalin), 2. Pete Gábor (Mező I. Ált. Isk. Szeged, Kothencz Jánosné), 3. Korom Timea (Zrínyi I. Ált. Isk. Szeged Konfárné Nagy Klára).

Tagozatos 8. osztályosok: 1. *Kovács Zoltán* (Radnóti M. Gimn. Szeged, Vincze István), 2. Szakáll Gábor (Radnóti M. Gimn. Szeged, Kosztolányi József), 3. Nyiri Zoltán (Köztársaság Téri Ált. Isk. Szentes, Dancsó János).